

Bataga jinaa kanj Pol n'a sanba Korent borey se

Citaaboo fahamandiroo

Korent man'ti kala koyra beeri kanj goo Gres gandaa ra. Zamanoo din koyraa borey ga tooru boobo gana. Pol na jiiri foo nda jere tee no din. Irkoy nk'a sanba a ma Alhabar Boryaa har no din. Boroyan naanay Isa. Amma kanj Pol hun no din, waafakay janay huru kretiyeney nda cere game. Waatoo kanj Pol maar'a, a na batagaa woo sanba i se ka biney danj k'i bayrandi kanj Isa ganakey man'ti kala gaaham foo. I ga hima ka baa cere, ka cere faaba.

I na bataga sanba Pol se k'a hãa nda hayayan. Hãayan fooyan ne kanj Pol n'i zaabi:

- Isa ganakey ga hima ka hiiji wala?*
- Ganakey ga hima ka ñaa tooru ganakey do wala?*
- Taka foo nda boro ga hima ka goy nda Hundi Henanantaa nooyaney?*
- Macin no ganakey ga ti a buuyan banda ga?*

Borey kanj se batagaa sanbandi maaney

nda fooyanoo kanj teendi i se

¹ Agay Pol kanj ti Almasihu Isa diyaw kanj a n'a cee Irkoy ibaayoo ra nda ir armaa Sosten ² ka batagaa woo sanba Irkoy Egilizoo se kanj goo Korent koyraa ra, borey kanj jisandi jere ga Irkoy se Almasihu Isa albarkaa ra. I ciyandi ka tee

Irkoy boro henananteyan, ngi nda borey kul kan nongu kul kan ra no i g'ir Koyoo Isa Almasihu maapoo cee. Nga ti ngi nda ir Koyoo. ³ Ir Baaba Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Gomnoo kan ga duwandi Almasihu bande

⁴ Ay ga albarka dan waati kul ay Koyoo se war sabbu se Irkoy anneemaa maaganda kan nondi war se Almasihu Isa albarkaa ra. ⁵ Nda mo haya kan se nga ra war duu gomni haya kul ra, šenni kul ra nda bayray kul ra, ⁶ zama Almasihu seedetaraa tabati war game. ⁷ Woo ra anneemaa nooyan si war kuma alwaatoo kan ra war goo m'ir Koyoo Isa Almasihu bangayroo batu nda naanay. ⁸ Nga no ma war tabatandi hala benantaa ga, hala war ma tee boroyan kan ga laybu sii ir Koyoo Isa [Almasihu] zaaroo hane. ⁹ Irkoy ga laadir, nga no ka war cee ka war tee affoo nda nga Iz'aroo Isa Almasihu ir Koyoo.

Korent Egilizoo fay-fay

¹⁰ Ag'armey, ay g'a njaaray war ga ir Koyoo Isa Almasihu maapoo albarkaa ra, war ma tee jinde foo. Fay-fayyan masi huru war game. Wa tee affoo ka timme, war ma tee miileyan foo, ibaayi foo. ¹¹ Ag'armey, Klowe hugoo borey n'ay bayrandi kan yenjeyan goo war game. ¹² Hayaa ne kan ay ga baa y'a har, war ra, boro foo kul mma nee: «Agay Pol bande ay goo.» Affoo ga nee: «Agay Apolos bande ay goo.» Affoo ga nee: «Agay Piyer bande ay goo.» Affoo ga nee: «Agay Almasihu bande ay goo.» ¹³ Almasihu nka zamnandi wala? Agay Pol ka kanjandi war

se wala? Wala mo agay Pol maapoo ga war batizandi wala?

¹⁴ Ay ga Irkoy foo nda goy kanj ay mana boro kul batize war ra nda man'ti Krispus nda Gayus.

¹⁵ Adişi boro kul masi nee kanj nga batizandi ay maapoo ga. ¹⁶ Cimi no ay na Stefanus mo hugoo borey batize, woo banda ga, ay si boro bay kanj ay n'a batize. ¹⁷ Almasihu man'ay sanba ya borey batize, a nk'ay sanba ya Alhabar Boryaa har bila adamize lakkaloo šennoo, hala Almasihu kanjandibundoo addaliloo masi koy tee yaada.

Isa Almasihu ti Irkoy hinoo nda nga lakkaloo

¹⁸ Almasihukanjandiyanoo waazoo man'ti kala hollokomtaray borey kanj ga halaci se, amma ir kanj ga hallasi se, Irkoy hinoo no, ¹⁹ zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay ga lakkalkoyney lakkaloo halaci, ka bayraykey bayraa tee yaada.»*

²⁰ Man lakkalkoynoo? Man Citaaboo baykaa? Man zamanoo šenni baykaa? Man'ti Irkoy nka adupna lakkaloo bere k'a tee hollokomtaray?

²¹ Irkoy lakkaloo kanj cebandi adupna se, adupna nda nga lakkaloo kul a mana hin ka Irkoy bay a ra. Woo maaganda se a kan Irkoy se nga ma kanjandiyanoo waazoo kanj ma nee hollokomtaray no ka borey hallasi kanj ga naanay. ²² Alyahuudey ga tammaasa kayfante wiri, Grekey ga lakkal ceeci. ²³ Ir, ir si haya waazu kala Almasihu kanj kanjandi. Alyahuudey se waazoo woo ga boro tuti ifutu ra. Dumey kanj man'ti Alyahuudu se hollay no.

* **1:19** 1.19 Ezayi 29.14.

²⁴ Amma borey kaŋ ciyandi, a tee Alyahuudu wala Grek, Almasihu man'ti kala Irkoy hinoo nda Irkoy lakkaloo, ²⁵ zama Irkoy hayaa kaŋ ga hima nda hollokomtaray goo nda lakkal ka bisa adamizey. Irkoy gaabi jaŋaa goo nda gaabi ka bisa adamizey.

²⁶ Ag'armey, wa hongu waatoo kaŋ Irkoy na war cee, borey kaŋ aduŋŋa g'i dii lakkalkoyni, i si boobo war ra, hinikoyney si boobo war ra, borciney si boobo war ra. ²⁷ Irkoy na borey suuba kaŋ aduŋŋa g'i dii sanda hollokomyan ka borey haawandi kaŋ se i ga nee lakkalkoyni. Irkoy na borey kaŋ sii nda gaabi suuba ka borey kaŋ goo nda gaabi haawandi. ²⁸ Irkoy na borey kaŋ aduŋŋa g'i yeeti banda, i g'i kaynandi, i s'i tee baffoo, suuba ka borey tee yaada kaŋ se i ga nee kayante, ²⁹ hala boro kul masi bolsay Irkoy jine. ³⁰ Amma Irkoy albarkaa ra war, war goo Almasihu Isa bande kaŋ Irkoy n'a tee ir se lakkal, a n'ir tee boro šerrante, a n'ir henanandi, a n'ir feeri k'ir kaa zunubu ra, ³¹ hala a ma teendi nda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro kaŋ ga bolsay, ma bolsay nda ir Koyoo.»†

2

Isa kanjandiyanoo šennoo

¹ Ag'armey, agay hunday, waatoo kaŋ ay koy war do, ya na koy nda šenni kaanay wala lakkal ka Irkoy sirroo* bayrandi war se, ² zama ay kayandi kaŋ war game, ay si baa ya haya kul

† **1:31** 1.31 Žeremi 9.23. * **2:1** 2.1 «Irkoy sirroo», hantum fooyan ga nee «Irkoy meešennoo».

bayrandi nda man'ti Isa Almasihu, Isa Almasihu kanjandii. ³ Agay, ay cindi war game, ay ga yalaafu, ay ga hunbur, ay ga hanse ka jijiri. ⁴ Ay šennoo nda ay waazoo mana harandi nda [šenni] kaanay nda adamize lakkal, a diyandi kaaray Irkoy Hundoo nda nga hinoo albarkaa ra, ⁵ hala war naanaa masi jer adamize lakkaloo ga, a ma jer Irkoy hinoo ga.

Irkoy no ma lakkal cimoo noo

⁶ Woo kul ra, borey kanj tee ka timme Irkoy fondaa ra, ir ga lakkal cawandi i se, amma man'ti zamanoo woo lakkaloo no, man'ti zamanoo woo hinikoyney† no kanj ga bisa. ⁷ Amma Irkoy lakkaloo kanj ti sirri no ir g'a har. Irkoy na lakkaloo woo soolu za aduppa mana tee hala ir ma huru daržaa ra. ⁸ Zamanoo hinikoyney‡ sii no kanj ga lakkaloo woo bay. Nda a gar i nk'a bay i s'ir Koy daržantaa kanji. ⁹ Sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Haya kanj moo mana dii a,
de mo haña mana maar'a,
haya kanj adamize binoo mana bay k'a miile,
woo ti hayaa kanj Irkoy n'a soolu borey se kanj ga
bag'a.»§

¹⁰ Amma Irkoy na hayey wey bangandi ir se nga Hundoo albarkaa ra, zama Irkoy Hundoo ga haya kul fesufesu, ba Irkoy hayey kanj ga guusu.

¹¹ Adamizey ra, may no ma hayey bay kanj goo adamize ra nda man'ti adamize hundoo kanj goo

† **2:6** 2.6 Hinikoyney man'ti kala hinikoyney kanj boro ga dii ey nda wey kanj boro si dii ey. ‡ **2:8** 2.8 Sorro 3to. § **2:9** 2.9 Ezayi 64.3; 52.15.

a ra? Takaa din da boro kul si hayaa bay kaŋ goo Irkoy ra nda man'ti Irkoy Hundoo. ¹² Ir, ir mana duu aduŋŋa lakkaloo, Hundoo kaŋ hun Irkoy do no ir duu a, hala ir ma duu ka hayey bay kaŋ Irkoy n'i noo ir se yaada. ¹³ Ir ga hayey wey har nda šenni kaŋ adamize lakkaloo s'a cawandi, Irkoy Hundoo no m'a cawandi. Woo ra ir ga Irkoy Hundoo hayey fahamandi borey se nda šenney kaŋ hun Irkoy Hundoo do.

¹⁴ Adamize kaŋ si hongu nda kala nda adamize takaa, si Irkoy Hundoo hayey dii, nga se hol-
lokomtaray no, a si hin ka faham i se, zama Irkoy Hundoo albarkaa ra boro g'i kaa cere ra. ¹⁵ Boro kaŋ ra Irkoy Hundoo goo ga haya kul fesufesu, amma nga, boro kul si nga lakkaloo fesufesu, ¹⁶ zama:

«May no m'ir Koyoo miilewey bay,
hala a ma hin k'ir Koyoo cawandi?»*
Amma ir, ir duu Almasihu miilewey.

3

Irkoy goykey

¹ Ag'armey, agay, ay mana hin ka šelan war se sanda boroyaŋ kaŋ Irkoy Hundoo g'i gongu, amma ya nka šelan war se sanda aduŋŋa izeyaŋ, sanda zanka kaccuyaŋ Almasihu ganaroo ra. ² Waa no ay na war noo war ma haŋ, man'ti ŋaayan tiŋa, zama war si hin k'a ŋaa. Koyne mo hala sohõ war si hin k'a ŋaa, ³ zama war man'ti kala aduŋŋa izeyaŋ. Canseyan nda yenje kaŋ goo war game si cebe kaŋ aduŋŋa izeyaŋ ti

* **2:16** 2.16 Ezayi 40.13.

war wala? Man'ti adamizey takaa nda war ga dira wala? ⁴ Waati kan war affoo ga nee: «Agay Pol bande ay goo», affoo ga nee: «Agay Apolos bande ay goo», man'ti adamizey takaa nda war ga dira wala?

⁵ Apolos ti may? Pol ti may? Ir man'ti kala Irkoy goykawyan kanyan bande war naanay. Ir affoo kul nka goy nda nooyanoo kan ir Koyoo n'a noo a se. ⁶ Agay, ay дума, Apolos n'a hanandi, amma Irkoy no ma zayandi. ⁷ Woo ra bora kan ga дума man'ti baffoo, bora kan ga hanandi man'ti baffoo, Irkoy kan ga zayandi ti haya. ⁸ Bora kan ga дума nda woo kan ga hanandi kul ti affoo, affoo kul, Irkoy g'a bana nda woo kan nda a g'a hima. ⁹ Irkoy goykasinawey ti ir, Irkoy faaroo ti war, Irkoy hugoo kan goo ma cina ti war. ¹⁰ Ka sawa nda Irkoy anneema kan nondi ya ne, sanda cinakaw lakkalkoyni, ay na feraw jinawey gorandi kan ti asaasoo, boro tana cina a ga. Amma boro foo kul ma hawgay nda takaa kan nda a ga cina a ga. ¹¹ Boro kul si hin ka asaasu tana tee kan man'ti woo kan teendi kan ti Isa Almasihu. ¹² Nda boro cina asaasoo woo ga nda wura, wala nzorfu kaaray, wala tondi hay sendayan, wala bundu, wala subu koga, wala diiri, ¹³ boro foo kul goyoo ga kaa ka bayrandi, zama ciitoo zaaroo g'a cebe. Zaaroo ga bayrandi nuunaa ra, boro foo kul goyoo dumoo, nuunaa g'[a] bayrandi. ¹⁴ Boro kan goyoo duumi, a mana ton, bora ga duu nga sufuraa. ¹⁵ Amma boro kan goyoo ton, nga banaa ga mursu, nga hunday ga hallasi, amma a ga hima nda nuune ra a bisa.

16 War nka si bay kaŋ war ti Irkoy hugoo wala? War si bay kaŋ Irkoy Hundoo na war tee nga gorodogoo wala? 17 Boro kaŋ na Irkoy hugoo halaci, Irkoy ga bora halaci, zama Irkoy hugoo kaŋ ti war nka jisandi jere ga a se.

18 Boro kul masi nga boŋ darga! Nda war ra, boro goo kaŋ ga hongu nga goo nda lakkal zamanoo woo ra, a ma tee hollokom hala a ma duu ka duu lakkal. 19 Zama adupna lakkaloo man'ti kala hollokomtaray Irkoy do. A nka hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Nga no ma lakkalkoyney dii ngi carmaa ra.»* 20 A hantumandi mo koyne ka nee: «Ir Koyoo ga lakkalkoyney miilewey bay, a ga bay kaŋ i man'ti kala yaada.»† 21 Adiŋi boro kul masi bolsay nda adamize, zama hayey kul man'ti kala war wane. 22 A ma tee Pol, wala Apolos, wala Piyer, wala adupna, wala hunayan, wala buuyan, wala hayey kaŋ ga bara sohō da, wala wey kaŋ goo kaa: i kul man'ti kala war wane. 23 Amma war, Almasihu wane nda war, Almasihu, Irkoy wane nda a.

4

Almasihu diyawey

1 Takaa woo ra borey m'ir laasaabu sanda Almasihu tamyay nda Irkoy sirrey talfikawyan. 2 Hayaa kaŋ i ga wiri talfikaw ga man'ti kala a ma garandi laadirante. 3 Agay woo, a ga sawa ay ga, war m'ay ciiti wala adamize m'ay ciiti. Agay, ay s'ay boŋ ciiti, 4 zama ay binoo s'ay gurzugay, amma hayaa woo ra, man'ti ya nka

* 3:19 3.19 Ayuba 5.13. † 3:20 3.20 Zabur 94.11.

tee boro šerrante, bora a kan g'ay ciiti man'ti kala ir Koyoo. ⁵ Woo se war masi baffoo ciiti nda nga waatoo mana too, hala waati kan ir Koyoo kaa kan ga hayey mo kan ga tugu kubaa ra dan gaayoo ra, ka borey biney miilawey fatawandi. Waatoo din Irkoy ga boro foo kul saabu nda woo kan nda a ga hima.

⁶ Ag'armey, šenney wey kan ay n'i har agay nda Apolos ga, ya n'i har kala hala war m'ir guna ka tee se. A ga war ganji war ma bisa woo kan hantumandi ga, hala war masi bolsay ka boro foo bisandi affoo. ⁷ Macin no ma ni nda borey jerey fay? Macin bara ma ne kan mana nondi ma ne? Nda a nka nondi ma ne, macin se n'ga bolsay sanda a mana nondi ma ne?

⁸ War kungu ka ben! War duu alman ka ben! War sintin ka laama bila ir! Yala war ma laama nda cimi hala ir mo ma laama war bande! ⁹ Zama ni mma nee kan Irkoy nka doo kokorantey noo ir kan ti diyawey se: ir ga hima nda sanda boroyan kan kayandi i ma buu, zama ir tee gaayahaya adupna se, maanaa almalaykey nda borey se. ¹⁰ Ir wey ya, ir tee hollokomyan Almasihu maaganda se, amma war ya, war duu lakkal Almasihu bande, ir sii nda gaabi, amma war goo nda gaabi. War duu beeray, amma ir kayna. ¹¹ Hala nongoo kan ra ir goo, ir ga zarabi nda heray nda jaw, ir bani, i na kabe k'ir kar, ir sii nda gorodoo foo. ¹² Ir ga goy nda ir kabey ka fara, i g'ir wow, ir ga gaara, i g'ir gurzugay, ir ga mupe, ¹³ i g'ir maapey futandi, ir ga šenni henna har i se. Hala sohõ ir tee sanda adupna žiiboo, sanda haya žiiba kan ga warrandi.

¹⁴ Man'ti ya mma baa ya war haawandi, nga se ay ga hayey wey hantum, amma ya mma baa ya war hoyray sanda ay zankey, ay baakey. ¹⁵ Bana war duu gongukaw zenber woy (10.000) Almasihu ganaroo ra, amma woo kul, war sii nda baaba boobo, zama agay, ay na Alhabar Boryaa ka war dan aduppa ra Almasihu Isa albarkaa ra. ¹⁶ Woo maaganda se ay g'a naaray war ga, war ma tee ay dendenkey. ¹⁷ Woo ka kate ya Timote sanba war do kan ti ay izoo kan ay ga hanse ka bag'a, laadirante no ir Koyoo albarkaa ra. A ga war lakkaley zumandi fondawey kan ra ay dira Almasihu [Isa] albarkaa ra nda takaa kan nda ay g'i cawandi nongoo kul ra, Egiliz foo kul ra.

¹⁸ Boroyan war ra too nda hew, i mma tammahã kan ay si kaa war do. ¹⁹ Amma ne nda kayna ay ga koy war do nda ir Koyoo baa. Nda ay too kate ay si borey kan ga bolsay šenney dan assal, hayey kan i ga hin k'i tee no ma kabu, ²⁰ zama Irkoy Laamaa man'ti šenni de, hini no. ²¹ Macin no war ga baa, ya koy war do nda gobu wala ya koy nda baji nda bineyaynay?

5

Hayey kan ga Egiliz žiibandi

¹ Nongoo kul ra boro ga maa kan woy nda aru izefututaray ga tee war game, woy nda aru izefututaray dumi kan si diyandi ba kutakey game, war affoo ga marga nda nga baaba wandoo. ² Woo kul, war ga hew, war biney nka hima ka hanse ka maray, hala bora kan na woo tee, war m'a gaaray k'a kaa war game. ³ Agay, ba nda

ay kunturoo sii war game, ay hundoo goo war game, ay na bora a kaŋ na hayaa woo dumoo tee nda takaa woo ciiti ka ben sanda ya mma bara war game: ⁴ waatoo kaŋ ay hundoo nda war ga marga [ir] Koyoo Isa maapoo ra, ir Koyoo Isa hinoo bande, ⁵ bora a woo cine ma taŋandi Ibilisi se hala hamoo ma duu ka halaci, hundoo ma hallasi ir Koyoo zaaroo hane.

⁶ War foomayanoo si boori, war nka si bay kaŋ dolobiri kaccu ga laajinoo kul tunandi wala? ⁷ Wa dolobiri žeenaa warra ka war boŋ henanandi, hala war ma tee laajin taaga. Woo gar dolobiri sii war ra, zama Almasihu kaŋ ti ir BorcintaraaFeeji-izoo sargandi. ⁸ Woo maaganda se ir ma jingaroo tee, amma man'ti nda dolobiri žeenaa, wala laalay nda binefutay dolobiri. A ma teendi nda laajin kaŋ ra dolobiri sii kaŋ ti henanyan nda cimi.

⁹ Ay batagaa faa ra, ay hantum war se kaŋ war nda borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee masi marga haya kul ra. ¹⁰ Man'ti aduppa woo borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, wala albahiirey, wala komakey, wala tooru ganakey ga ay goo, nda a gar ngi ga ay goo, kala war ma fatta aduppa ra. ¹¹ Amma sohõ ya nka hantum war se kaŋ nda boro goo war ra kaŋ i g'a cee nda ir armaa, de boro no kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, wala albahiiri, wala tooru ganakaw, wala boro wowkaw, wala harifutu hanƙaw, wala komakaw, bora a woo cine, war masi ba ŋaa a bande. ¹² Adiši agay no ma taray borey ciiti wala? War, man'ti war

borey no war g'i ciiti? ¹³ Taray borey, Irkoy g'i ciiti.

«Wa boro laalaa kaa war game.»*

6

Ciitoo kaŋ huru ganakey nda cere game

¹ Nda yenje huru war affoo nda affoo game, taka foo nda a ga yadda ka koy nda a borey kaŋ si šerre do i m'a ciiti? Macin se a si koy nda a Irkoy boro henanantey do? ² War nka si bay kaŋ nga boro henanantey no ma kaa ka aduŋŋa ciiti? Aywa, nda war no ma aduŋŋa ciiti, war si hima nda ka haya buunayan ciiti wala? ³ War nka si bay kaŋ ir ga kaa ka almalaykey ciiti soko aduŋŋa almuraadey? ⁴ Nda ciiti huru war game aduŋŋa almuraadey maaganda se, borey kaŋ Egilizoo s'i guna no war g'i zaa ciitikaw wala? ⁵ Ya nk'a har war se hala war ma haw. Woo ti lakkalkoyni sii war game, ba affoo, kaŋ ga hin ka ciiti nga armyey nda cere game wala? ⁶ Arma foo ga koy ciiti nda nga armaa, koyne mo borey do kaŋ si naanay Irkoy!

⁷ [Nda cimi,] haya kul kaŋ no, ciiti ma huru war nda cere game, war kaŋyanoo no. Macin se war si baa war ma boro kaŋ si šerretaray tee mupe? Macin se war si baa war ma toopeyan mupe? ⁸ Amma war, war hunday no ma šerretaray jaŋay tee, de mo war ga borey toope, war armyey se war g'a tee! ⁹ War nka si bay kaŋ borey kaŋ si šerre si Irkoy Laamaa tubu? War masi war boŋ darga, borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray

* **5:13** 5.13 Alhukumoo 17.7; 19.19; 21.21; 22.22, 24; 24.7.

tee, nda tooru ganakey, nda zinateerey, nda arey kan ga marga nda arey, ¹⁰ nda zayey, nda albahiirey, nda harifutu hankey, nda boro wowkey, nda komakey si Irkoy Laamaa tubu. ¹¹ Woo ti haya kan war affooyan cindi ka ti a. Amma war jumayandi, war jisandi jere ga Irkoy se, war tee boro šerranteyan ir Koyoo Isa Almasihu maapoo nda Irkoy Hundoo albarkaa ra.

Wa war gaahamey ka Irkoy beerandi

¹² «A ga bisa ya ne ya haya kul tee», amma man'ti haya kul ra nafaw goo ya ne. «A ga bisa ya ne ya haya kul tee», amma ay si nan haya kul m'ay dan nga cire. ¹³ Naayan mana teendi kala gunde se, gunde mana teendi kala naayan se, amma Irkoy ga kaa k'i kul halaci. Gaaham mana teendi woy nda aru izefututaray se, gaaham mana teendi kala ir Koyoo se, ir Koyoo wane nda gaaham, gaaham wane nda ir Koyoo. ¹⁴ Irkoy kan n'ir Koyoo tunandi, a g'ir mo tunandi nda nga hinoo.

¹⁵ War nka si bay kan war gaahamey man'ti kala Almasihu gaahamoo nonguyan? Ay ga hima ka Almasihu gaahamoo nonguyan zaa k'i tee woykuuru gaaham se nonguyan wala? Abada! ¹⁶ [Wala] war nka si bay kan aru kan denji woykuuru ga, nga nda a tee gaaham foo? Zama Citaaboo nee: «Ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku».* ¹⁷ Aru kan denji ir Koyoo ga, nga nda a ga tee hundi foo.

* **6:16** 6.16 Sintinoo 2.24.

18 Wa zuru woy nda aru izefututaray se! Zunubu kul kaŋ boro n'a tee sii kala nga gaahamoo se taray, amma boro kaŋ na woy nda aru izefututaray tee ga duu zunubu nga boŋ gaahamoo ga. 19 War nka si bay kaŋ war gaahamoo man'ti kala Irkoy hugoo kaŋ ra Hundi Henanantaa kaŋ goo war ra goo, de mo Irkoy k'a noo war se? War si war boŋ may, 20 war nka dayandi, war hayoo banandi. Adiŋi war gaahamey ma goy Irkoy daržaa se.

7

Hāayaney kaŋ teendi hiijay here zaabey

1 Sohō ir ma šelan hayey ga kaŋ ga war hantum ya ne:

A ga boori aru se a masi too woy do. 2 Amma hala boro ma mooru woy nda aru izefututaray ga, aru foo kul ma bara nda nga boŋ wandoo, de mo woy foo kul ma bara nda nga boŋ kurpoo. 3 Kurpe ma wande noo woo kaŋ nda a ga hima, takaa din da woo kaŋ nda kurpe ga hima, wande m'a noo a se. 4 Woy si nga gaahamoo may, kurpoo wane nda a, takaa din da kurpe si nga gaahamoo may, wandoo wane nda a. 5 War masi war boŋ wanji cere se, nda man'ti haya no kaŋ war waafaku a ga, ka waati naŋ hala war ma war boŋ noo Irkoy ŋaarayyan se. Woo banda ga, war ma yee cere ga hala Ibilisi masi war sii, zama war si hin ka war boŋ dii.

6 Woo kaŋ ay n'a har war se hoyrayyan no, man'ti gaabi no. 7 Ay si baa kala borey kul ma tee ay cine, amma boro foo kul goo nda nga

boŋ anneemaa nooyanoo kaŋ Irkoy n'a noo a se, affoo ga tee takaa woo, affoo mo ga tee takaa woo.

⁸ Ay ga nee borey kaŋ mana hiiji nda woyey se kaŋ kurney buu, a ga boori i se i ma cindi takaa din da sanda agay. ⁹ Amma nda i si hin ka ngi boŋ dii, i ma hiiji, zama i ma hiiji baa i ma too nda alhawa.

¹⁰ Borey kaŋ hiiji, ay g'i yaamar, man'ti agay ka nee, amma ir Koyoo ka nee: woy masi fay nga kurpoo. ¹¹ Nda a fay, a ma cindi takaa din da, a masi hiiji, wala a ma waafaku nda nga kurpoo ka yee a se. Aru mo masi fay nga wandoo.

¹² Borey jerey, agay, ay ga nee i se, amma man'ti ir Koyoo ka nee: nda ir arma foo goo nda wande kaŋ man'ti ganakaw, de woyoo yadda ka goro nda a, a masi fay a. ¹³ Takaa din da, nda woy goo nda kurpe kaŋ man'ti ganakaw, de kurpoo yadda ka goro nda a, a masi fay kurpoo, ¹⁴ zama kurpoo kaŋ man'ti ganakaw, nga wandoo g'a henanandi, de mo woyoo kaŋ man'ti ganakaw, ir armaa kaŋ ti kurpoo g'a henanandi. Nda man'ti woo, war izey ga žiibi, ka gar i henan. ¹⁵ Nda boraa kaŋ man'ti ganakaw ga baa nga ma fay, a ma fay, woo ra ir armaa wala ir woymaa mana hawa koyne. Irkoy nk'ir cee ir ma dira alaafiya ra. ¹⁶ Woyoo, ni mma bay wala man'ti ni no ma ni kurpoo hallasi, aroo, ni mma bay wala man'ti ni no ma ni wandoo hallasi?

Boro ma cindi takaa kaŋ ga a goo ga waati kaŋ a ga ciyandi

¹⁷ Amma boro foo kul ma dira nda takaa kaŋ ir Koyoo n'a noo a se, nda takaa kaŋ ra a cindi

waatoo kaŋ Irkoy g'a cee. Woo ti haya kaŋ nda ay ga Egilizey kul yaamar. ¹⁸ Boro kaŋ, waatoo kaŋ a ga ciyandi gar a hurubangu, a ma cindi takaa din da ga. Boro kaŋ, waatoo kaŋ a ga ciyandi gar jofolo no, a masi hurubangu. ¹⁹ Hurubanguyan man'ti baffoo, hurubanguyan jaŋay man'ti baffoo, hayaa kaŋ ga kabu ti Irkoy yaamarey diyanoo. ²⁰ Boro foo kul ma cindi takaa kaŋ ga a goo ga waatoo kaŋ Irkoy n'a cee. ²¹ Baŋŋa ti ni waatoo kaŋ ni ciyandi? Masi alhuzun, amma nda n'ga hin ka sawal, ma sawal baa, ²² zama baŋŋa kaŋ ir Koyoo n'a cee mma tee borcin ir Koyoo albarkaa ra. Takaa din da, borcin kaŋ ciyandi mma tee Almasihu baŋŋaa. ²³ War nka dayandi, war hayoo banandi, war masi tee borey se baŋŋa. ²⁴ Ag'armey, boro foo kul ma duumi Irkoy jere nda takaa kaŋ ra a cindi waatoo kaŋ a g'a cee.

Woysoogey nda woyey kaŋ kurney buu

²⁵ Haya kaŋ ti woysoogey, ir Koyoo man'ay noo yaamar, amma ay lakkaloo no ay g'a noo sanda boro kaŋ duu ir Koyoo tamallaa ka tee laadirante. ²⁶ Ay ga hongu woo haya henna no, waati ũendaa kaŋ ga bara sabbu se, a ga boori boro ma cindi takaa kaŋ ga a goo. ²⁷ N'goo nda wande, masi ceeci ka fay, n'sii nda wande, masi wande ceeci. ²⁸ Amma woo kul, nda ni hiiji, mana zunubu tee. Nda woysoogo hiiji, a mana zunubu tee. Borey kaŋ hiiji ga zarabi beeri muŋe, amma agay, ay ga baa ya war kaa a cire.

²⁹ Ag'armey, hayaa kaŋ ay g'a har ti: alwaatoo ga ũiita, hõ banda ga, borey kaŋ goo nda wande

ma tee sanda i sii nda a. ³⁰ Borey kanj ga hēe ma tee sanda boroyan kanj si hēe. Borey kanj ga jaali ma tee sanda boroyan kanj si jaali. Borey kanj ga day ma tee sanda boroyan kanj mana haya day k'a jisi. ³¹ Wey kanj ga ngi almuraadey hanse nda adupna hayey ma tee sanda boroyan kanj s'i hanse nda ey, zama adupna woo nda nga azzaatoo ga ben.

³² Amma ay si baa war ma alhuzun zaa. Boro kanj mana hiiji ga alhuzun zaa ir Koyoo hayey se, a ga ceeci taka kanj nda nga ma kan ir Koyoo se.

³³ Boro kanj ga hiiji mma alhuzun nda adupna hayey, a mma taka ceeci kanj nda nga ma kan nga wandoo se, ³⁴ a ga zamna haya hinka game. Woy kanj mana hiiji nda hondiyaw ga alhuzun nda ir Koyoo hayey hala nga ma duu ka henan nga gaahamoo ra nda nga lakkaloo ra. Woy kanj hiiji si alhuzun nda kala adupna hayey ka guna taka kanj nda nga ma kan nga kurjoo se.

³⁵ War gomnoo se ay ga woo har, man'ti ya mma baa ya war šiita. Ya mma baa war ma haya tee kanj ga hima, war ma duumi ir Koyoo ga bila jere-jere.

³⁶ Nda boro ga hongu kanj nga ga hondiyaa toopne kanj nga ga hima ka hiiji a*, hiijaa gay a mana tee, woo mana kan aroo se, a nee kala nga ma hiiji a, a ma nga ibaayoo tee, a mana duu zunubu, i ma hiiji. ³⁷ Amma boro kanj lakkaloo ga kani, a sii šiitay ra, de a goo nda nga ibaayoo se hini, a kayandi kanj nga ma cindi bila nda nga

* **7:36** 7.36 A ga hin ka tee mo baaba no kanj ga nga ize woyoo noo hiijay se.

ma hiiji, a na haya henna tee. ³⁸ Woo ra boro kan hiiji nga hondiyaa na haya henna tee, amma boro kan mana hiiji, na goy henna tee ka bisa woo kan hiiji.

³⁹ Woy ga denji nga kurpoo ga kullihinne kurpoo ga huna. Amma nda kurpoo faati, a goo nda fondo ka hiiji boro kan kan a se, amma a ma tee ir Koyoo ibaayoo ra. ⁴⁰ Ay lakkaloo ra, a goo nda gomni beeri nda a cindi takaa kan ga a goo. Ay ga hongu kan agay mo, Irkoy Hundoo goo ay bande.

8

Hamey kan sargandi toorey maaney ga

¹ Haya kan ti hayey kan sargandi toorey maaney ga, ir ga faham kan ir kul goo nda bayray. Bayray mma boro ka fooma, amma baji mma boro tonton. ² Nda boro ga hongu kan nga ga haya bay, a mana baffoo bay jina sanda takaa kan nda boro ga hima ka waana haya. ³ Amma boro kan ga baa Irkoy, Irkoy no m'a bay.

⁴ Aywa, haya kan ti hayey kan sargandi toorey maaney ga nyaayanoo, ir ga bay kan tooru man'ti baffoo adupna ra. De mo ir ga bay kan irkoy sii kan man'ti Irkoy folloku. ⁵ Koyne mo cimi no kan hayayan goo kan se i ga nee «irkoyyan», a ma tee beenaa ra wala laboo ga sanda takaa kan nda «irkoy» booboyan nda «koy» booboyan goo no. ⁶ Woo kul, ir se Irkoy folloku bara kan ti Baaba Irkoy kan ga haya kul ga hun, kan se ir ga huna, nda Koy folloku kan ti Isa Almasihu kan ga kate haya kul ma bara, nga ra ir hunaroo goo.

⁷ Amma bayraa woo, man'ti boro kul bara nda a, boro fooyan, hala sohõ tooru bara lakkaley ra, i ga hayey n̄aa kan sargandi toorey maaney ga, ngi fahamaa ga kacca, a žiibi. ⁸ Ka gar man'ti n̄aayan no m'ir manandi Irkoy, nda ir mana n̄aa, a si haya kul kaa ir ga. Nda ir n̄aa, a si haya kul tonton ir ga.

⁹ Amma wa hawgay fondaa kan war duu a masi koy tee kanyan borey kan mana nin se. ¹⁰ Zama nda ni kan goo nda bayray, nda boro kan fahamaa ga kacca dii ni tooru hugu ra n'ga n̄aa, woo si kate nga mo ma hayey n̄aa kan sargandi toorey maaney ga wala? ¹¹ Woo se ni bayraa maaganda se, bora kan fahamaa ga kacca ga halaci, ni armaa din da kan se Almasihu buu. ¹² Nda war duu zunubu war armey ga nda takaa woo, ka ngi fahamay kaccaa maray, war na zunubu tee Almasihu jine. ¹³ Woo maaganda se, nda ham ga tee addalil kan ga ag'armaa kanandi, ay si ham n̄aa abada, hala ya si tee addalil kan na ag'armaa kanandi.

9

Diyaw ga hima nda faabayan

¹ Ya nka s'ay boŋ may wala? Man'ti diyaw ti agay wala? Ay mana dii Isa kan ti ir Koyoo wala? Man'ti war ti ay goyoo silbaa kan ay n'a tee ir Koyoo se wala? ² Nda boro fooyan se ay man'ti diyaw, war ya se diyaw ti agay, zama war ti ay diyawtaraa silbaa ir Koyoo albarkaa ra.

³ Ay zaaboo ne borey kan ga dan ay ga se: ⁴ ir sii nda fondo ka n̄aa ka han wala? ⁵ Ir nka sii nda

fondo ka wande zaa ir woymey ra sanda takaa kan diyawey jerey, nda ir Koyoo armey, nda Piyer n'a tee? ⁶ Wala mo agay hinne nda Barnabas no ma hima ka goy k'ir bon nandi wala? ⁷ May no ma huru soojetaray a ma yee ka nga bon zaa? May no ma alaneb faari duma, de a si izoo nja? Wala mo, may no ma adabba kur boy, de a si adabbaa wawaa han?

⁸ Hayey wey kan ay g'i har, adamize šenni no wala ašariyaa mo nka s'i har? ⁹ Zama a hantumandi Musa ašariyaa ra ka nee: «Heejoo kan goo ma taasoo musay, masi mijoo haw.»* Irkoy mma alhuzun nda heeji wala? ¹⁰ N'bay ir se a ga šelan? Zama ir se a na woo hantum, beerikaw ga hima ka beeri nda naata, de mo bora kan ga taasoo musay ga hima ka naata kan nga ga duu a ra nga bagaa. ¹¹ Nda ir na Irkoy Hundoo gomney duma war game, nda ir na war kabehayayan hegay, haya beeri no wala? ¹² Nda boro fooyan goo nda fondo ka duu war ga haya, ir sii nda fondo ka duu war ga haya ka bisa ey wala? Woo kul ra, ir mana cimi ceeci, amma ir ga haya kul mupe hala haya kul masi AlmasihuAlhabar Boryaa ganji.

¹³ War nka si bay kan borey kan ga goy kayantey tee Irkoy hugu beeroo ra si huna kala nda Irkoy hugu beeroo [hayey]? De mo war nka si bay kan borey kan ga goy sargari tonadogoo ra, ngi bagaa goo sargaroo ra kan ga kaandi? ¹⁴ Takaa din da, ir Koyoo yaamar kan borey kan

* **9:9** 9.9 Alhukumoo 25.4; Timote bataga 1na 5.18.

ga Alhabar Boryaa har ma huna nda Alhabar Boryaa.

Pol mana cenda hayey ga kaŋ a ga hima ka duu ey

¹⁵ Amma agay, ya na tonton nda hayey wey affoo kul. Ya na woo hantum hala ya duu ey, zama ay baa ya buu nda boro m'ay foomayanoo taa ay kone. ¹⁶ Nda ay ga Alhabar Boryaa har, man'ti foomayan no, zama haya tilasante no kaŋ waazibi ay ga. Ay bone nda ay mana Alhabar Boryaa har! ¹⁷ Nda ay g'a tee nda ay boŋ, ay ga hima nda banaw, amma nda ay g'a tee ba nda ay si baa, a mma tee goy kaŋ talfandi ay ga, ¹⁸ adiŋi macin ti ay banaa? Ay banaa man'ti kala ya Alhabar Boryaa har k'a dan borey jine yaada, bila nda ya hayey ceeci kaŋ Alhabar Boryaa g'i noo ya ne.

¹⁹ Borcin ti agay, boro kul s'ay may, amma ay n'ay boŋ tee baŋna borey kul se hala ya duu ka duu boro boobo. ²⁰ Alyahuudey bande, ay tee sanda Alyahuudu hala ya duu ka duu Alyahuudey. Borey kaŋ goo aŋariyaa hinoo cire bande, ay tee sanda boro kaŋ goo aŋariyaa hinoo cire, ka gar agay woo sii aŋariyaa hinoo cire, amma ay n'a tee hala ya duu ka duu wey kaŋ goo aŋariyaa hinoo cire. ²¹ Borey kaŋ sii aŋariyaa hinoo cire bande, ay tee sanda boro kaŋ sii aŋariyaa hinoo cire, ka gar man'ti ya nka sii Irkoy jine bila aŋariya, ay goo Almasihu aŋariyaa cire, ay na woo tee hala ya duu ka duu borey kaŋ sii aŋariyaa hinoo cire. ²² Yalaafantey bande, ay tee yalaafante hala ya duu ka duu yalaafantey.

Ay n'ay boŋ tee haya kul borey kul se hala taka kul kaŋ no ya boroyaŋ hallasi. ²³ Hayey kul, ay s'i tee kala Alhabar Boryaa maaganda se hala ya duu ka duu nga albarkaa ra haya.

²⁴ War nka si bay kaŋ borey kaŋ ga zuru ganganoo ra, i kul no ma zuru, amma boro folloku no ma duu konkoŋaa gomnoo? Wa zuru taka kaŋ ra war ma duu a. ²⁵ Boro kul kaŋ ga gurgay ga nga boŋ dii ka sawa haya kul ra. I g'a tee hala ngi ma duu ka duu fuula kaŋ ga waati kayna tee, amma ir, hala ir ma duu ka duu fuula duumante. ²⁶ Woo se agay, ay ga zuru nda takaa woo, man'ti ya nka si guwoo bay. Ay ga kara nda takaa woo, amma man'ti hewoo no ay g'a dunbu. ²⁷ Ay g'ay gaahamoo ŋiita k'a daŋ ay cire, zama ay ga hunbur agay kaŋ na borey waazu, Irkoy masi koy agay hunday gaaray.

10

Wa mooru tooru

¹ Ag'armey, ay si baa war ma jaŋ ka bay kaŋ ir baabey kul cindi duulaa cire, i kul bisa nda teekoo.* ² I kul batizandi Musa maapoo ga duulaa nda teekoo ra. ³ I kul na ŋaayan follokaa ŋaa kaŋ Irkoy n'a noo, ⁴ de mo i kul na haŋhaya follokaa haŋ kaŋ Irkoy n'a noo, zama i ga hayaa kaŋ Irkoy n'a noo haŋ tondoo ra, tondoo man'ti kala Almasihu. ⁵ Amma boro boobo i ra mana kan Irkoy se, woo se i buu saajoo ra.

⁶ Hayey wey teendi hala i ma tee ir se hi-makasinayyan, hala ir masi haya laaley boonay

* **10:1** 10.1 Fattaroo 14.22-29.

sanda takaa kaŋ nda ngi, i n'i boonay. ⁷ War masi tee tooru ganakaw sanda takaa kaŋ nda ngi affooyan n'a tee, nda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Jamaa goro ka ŋaa ka haŋ, nga banda ga, i tun ka hooray.»[†] ⁸ Ir masi woy nda aru izefututaray mo tee. Boroyan i ra n'a tee, zaari folloku boro zenber waranka cindi hinza (23.000) kaŋ i ra ka buu. ⁹ Koyne mo ir masi Almasihu sii. Boroyan i ra n'a tee, gondey n'i halaci. ¹⁰ War masi ŋuununuunu. Boroyan i ra n'a tee, wiyyakaa n'i halaci.

¹¹ Hayey wey duu ey hala i ma tee himakasi-nayyan, i hantumandi k'ir gagay, ir kaŋ zamanoo benantaa kaa ir ga. ¹² Woo se boro kaŋ ga hongu nga nka sinji henna Irkoy ganaroo ra, a ma hawgay a masi kaŋ. ¹³ Siyan sii no kaŋ kaa war ga kaŋ mana duu adamize ka bisa, Irkoy ga laadir, a si naŋ war ma siyandi hala nongu kaŋ ra war si hin a. Nda siyan kaa, a ga war cebe fattadoo hala war ma hin k'a mupe.

¹⁴ Woo maaganda se, ay baakey, wa mooru tooru ganayan. ¹⁵ Ya mma ūelan war se sanda boroyan kaŋ goo nda lakkal. War hunday ma hayaa guna kaŋ ay g'a har. ¹⁶ Waati kaŋ ir g'ir Koyoo ŋaahayaa ŋaa, poti albarkantaa kaŋ nda ir ga albarka dan Irkoy se, borey kaŋ ga haŋ nda a, man'ti i nka tee affoo Almasihu kuroo bande wala? Takulaa kaŋ ir g'a dunbu, borey kaŋ g'a ŋaa, man'ti i nka tee affoo Almasihu gaahamoo bande wala? ¹⁷ Takula folloku bara, ir kaŋ ti iboobaa man'ti kala gaaham foo, zama

[†] **10:7** 10.7 Fattaroo 32.6.

ir ga marga takula follokaa ra.

¹⁸ Wa Izirayel borey jamaa guna. Borey kan ga hayey naa kan sargandi, man'ti i nka tee affoo sargari tonadogoo bande wala? ¹⁹ Macin no ay ga baa y'a har? Haya kan sargandi toorey maaney ga, cin no a g'a hanse? Wala mo tooru, cin no a g'a hanse? ²⁰ Kalaa, kalaa! Sargarey kan i g'i kaa, i s'i kaa kala ganjey se, man'ti Irkoy se i g'i kaa. Ay si baa war nda ganjey ma marga. ²¹ War si hin ka han nda ir Koyoo potoo war ma han nda ganjey potoo. War si hin ka nja ir Koyoo njaadogoo ra war ma nja ganjey njaadogoo ra. ²² Wala ir mma baa ir Koyoo ma canse wala? Ir mma bara nda gaabi nda a wala?

Ir teegoyey kul ma Irkoy beerandi

²³ «Haya kul ga bisa», amma man'ti haya kul ra nafaw goo, «haya kul ga bisa», amma man'ti haya kul no ma boro tonton. ²⁴ Boro kul masi nga boj gomnoo ceeci, a ma nga cinaa gomnoo ceeci.

²⁵ Haya kul kan ga neerandi hamey yooboo ra, w'a nja, war biney masi war gurzugay ngi maaganda se, ²⁶ zama «adupna nda haya kul kan goo a ra man'ti kala ir Koyoo wane»‡.

²⁷ Nda borey kan si naanay Irkoy ra, affoo na war cee war ma kaa ka hoyandi nga do, de war yadda ka koy, haya dumi kul kan gorandi war jine, w'a nja, war biney masi war gurzugay.

²⁸ Amma nda boro nee war se: «Hamoo woo nka sargandi toorey maaney ga», war mas'a nja, boraa kan na war bayrandi maaganda se, binoo

‡ 10:26 10.26 Zabur 24.1.

masi koy a gurzugay. ²⁹ Woo kan ay goo m'a har, man'ti war biney šennoo ga ay goo, ngi wanoo ga ay goo. Zama macin se boro foo bine šennoo g'ay borcintaraa kan ay duu a ciiti? ³⁰ Nda agay, ay ga albarka tee Irkoy se ŋaahayaa kan ay g'a ŋaa maaganda se, macin se ay ga wowandi hayaa kan ay na albarkaa dan a se maaganda?

³¹ Woo se, a ma tee war mma ŋaa, wala war mma han, wala haya kul kan war goo m'a tee, w'a tee ka Irkoy beerandi. ³² War masi tee addalil kan ga boro kanandi, a ma tee Alyahuudey, wala Grekey, wala Irkoy Egilizoo. ³³ W'ay takaa tee, ay ga ceeci ya kan borey kul se haya kul here, man'ti ay bon gomnoo no ay g'a ceeci, boro boobaa wanoo no ay g'a ceeci hala i ma duu ka hallasi.

11

¹ W'ay guna ka tee takaa kan nda ay ga Almasihu guna ka tee.

Boro bankaaray takaa Egilizoo ra

² Ay ga war saabu nda kan war ga hongu agay haya kul ra nda mo kan war ga alaadawey dii nda takaa kan nda ay n'i noo war se. ³ Amma ay ga baa war ma bay kan Almasihu ti aru kul bonkoynoo, woy bonkoynoo ti kurŋoo, Almasihu bonkoynoo ti Irkoy. ⁴ Aru kul kan ga Irkoy ŋaaray wala a ga annabitaray tee, de bonoo ga guma, bora na nga bonkoynoo kaynandi. ⁵ Amma woy kul kan ga Irkoy ŋaaray wala a ga annabitaray tee bonoo si guma, bora na nga bonkoynoo kaynandi, zama nga nda woy

kaŋ na nga boŋoo cebu kul ti affoo. ⁶ Woy kaŋ si nga boŋoo gum, a ma nga hinbirey mo kosu. Aywa, nda haawi no woy se a ma nga hinbirey kosu wala a m'i cebu, a ma nga boŋoo gum. ⁷ Aru si hima ka nga boŋoo gum, zama Irkoy himakasinaa nda nga daržaa no, amma woy man'ti kala aru daržaa. ⁸ Zama haya kaŋ se man'ti aru ka hun woy ra, woy ka hun aru ra. ⁹ Koyne mo aru mana takandi woy se, amma woy mana takandi kala aru se. ¹⁰ Woo maaganda se hini tammaasa ga hima ka bara woy boŋ ga* almalaykey sabbu se. ¹¹ Woo kul, ir Koyoo do woy sii no bila aru, aru sii no bila woy. ¹² Zama takaa kaŋ nda woy mana hun kala aru ra, takaa din da woy no ka aru hay, i kul mana hun kala Irkoy do.

¹³ War hunday ma guna: a ga hima woy ma Irkoy ŋaaray boŋoo si guma wala? ¹⁴ Adamizetaray hunday nka si bayrandi war se kaŋ aru, nda nga hinbirey ga kuu, kaynayan no a se? ¹⁵ Amma woy, nda nga hinbirey ga kuu, man'ti beeray no a se wala? Zama hinbiroo mana nondi [a se] kala sanda gumtaafa. ¹⁶ Amma nda boro goo no kaŋ ga baa nga ma hayey wey kakaw, a sii ir nda Irkoy Egilizey alaadaa ra.

Takaa kaŋ nda ir Koyoo ŋaahayaa ga ŋandi

¹⁷ Nda ay na war yaamar nda hayey wey, ay si war saabu, zama nda war marga, war si koy jine,

* **11:10** 11.10 «Woo maaganda se hini tammaasa ga hima ka bara woy boŋ ga», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Woo maaganda se woyoo boŋoo takaa, hinoo ma bara a kone».

amma war mma jaase. ¹⁸ Haya jinaa ti, waati kan Egilizoo marga, ay maa kan fay-fayyan goo war game, ay ga naanay kan cimi goo šennoo woo ra. ¹⁹ Kala mo kondayyan ma bara war game hala borey kan ga laadir ma bayrandi. ²⁰ Waati kan war ga marga, man'ti ir Koyoo ŋaahayaa no war g'a ŋaa, ²¹ zama ŋaayanoo waatoo ga, boro foo kul mma cahā ka nga bon ŋaahayaa ŋaa. Woo ra affooyan ga heray, affooyan ga suu. ²² Adiši war nka sii nda hugu kan ra war ga ŋaa ka han? Wala Irkoy Egilizoo no war g'a kaynandi ka borey haawandi kan sii nda haya? Macin no y'a har war se? Ya war saabu wala? Kalaa, woo ga ay si war saabu.

²³ Hayaa kan ay n'a noo war se, ya na duu a kala ir Koyoo ga: ir Koyoo Isa, cijinoo kan ra i g'a nondi, a na takula zaa ²⁴ ka albarka dan Irkoy se, a n'a dunbu ka nee: «Woo ti ay gaahamoo kan ga nondi war sabbu se, wa woo tee hala war ma hongu agay.»† ²⁵ Taka follokaa no a n'a tee ka potoo zaa hawraa banda ga, a nee: «Potoo woo man'ti kala amaana taagaa kan ga zandi ay kuroo ra. Wa woo tee, waati kul kan war n'a han, a ma tee hala war ma hongu agay.»‡ ²⁶ Zama waati kul kan war na takulaa woo ŋaa ka potoo hayaa han, ir Koyoo buuyanoo no war g'a har hala waati kan a ma kaa.

²⁷ Woo sabbu se boro kan na takulaa ŋaa, wala a n'ir Koyoo potoo hayaa han nda taka kan si hima, bora n'ir Koyoo gaahamoo nda nga kuroo kuta. ²⁸ Woo se kala boro foo kul ma nga bon

† **11:24** 11.24 Luka 22.19. ‡ **11:25** 11.25 Luka 22.20.

guna jina a ma duu ka ɲaa takulaa ra ka haɲ potoo hayaa ra, ²⁹ zama boro kaɲ ɲaa, a haɲ bila nda a ma hongu ir Koyoo gaahamoo, bora kate nga boɲ ga ciiti. ³⁰ Woo maaganda se war ra, boro boobo ga felaw, i ga wirci, de mo iboobo faati. ³¹ Nda a gar ir nk'ir boɲ guna jina, ir si ciitandi. ³² Amma ir Koyoo no m'ir ciiti k'ir aladabu hala ir nda adupɲa masi zukandi cere bande.

³³ Adiši ag'armey, waati kaɲ war ga marga ka ɲaa, wa cere batu. ³⁴ Boro kaɲ ga heray, a ma ɲaa hugey do jina, hala war masi marga ciitiyan se. Hayey kaɲ cindi šennoo, ay g'i hanse waati kaɲ ay kaa war do.

12

Irkoy Hundoo nooyaney

¹ Ag'armey, haya kaɲ ti Irkoy Hundoo nooyaney, ay si baa war ma jaɲ ka duu ngi fahamaa.

² War ga bay kaɲ waatoo kaɲ war ga tee kutakaw, tooru benbawey no ma war gongu ka koy. ³ Woo se ay ga war bayrandi kaɲ boro kul kaɲ Irkoy Hundoo n'a tuti a ma šelaɲ si nee: «Isa ma laali»*, boro kul mo si hin ka nee: «Ay Koyoo Isa» nda man'ti Hundi Henanantaa k'a tuti a m'a har.

⁴ Anneemaa nooyaney dumi-dumiyaɲ no, amma Hundi follokaa no m'i noo, ⁵ Irkoy goyey dumi-dumiyaɲ no, amma Koy follokaa se i ga teendi. ⁶ Irkoy goy takawey dumi-dumiyaɲ no, amma Irkoy follokaa k'i kul tee k'i daɲ borey

* **12:3** 12.3 «Isa ma laali», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Isa laali».

biney ra. ⁷ Nooyanoo kaŋ Irkoy Hundoo g'a noo boro foo kul se ga Irkoy Hundoo hinoo cebe nafaw se. ⁸ Irkoy Hundoo ga boro foo noo lakkal šenni, Irkoy Hundi follokaa ga boro foo noo bayray šenni. ⁹ Irkoy Hundi follokaa ga boro foo noo naanayyan, Irkoy Hundi follokaa ga boro foo noo anneemaa nooyanyaŋ kaŋ ti ka boro duubaanandi. ¹⁰ A ga boro foo noo kayfi teeyan, a ga boro foo noo annabitaray, a ga boro foo noo a ma Irkoy Hundoo hayey nda hayey kaŋ man'ti Irkoy Hundoo wane fay-fay k'i kaa cere ra, a ga boro foo noo ka šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ, a ga affoo mo noo a ma šenney feeri. ¹¹ Amma wey kul, Irkoy Hundi follokaa no m'i tee ka nooyaney zamna boro foo kul se nda woo kaŋ ga kan Irkoy Hundoo se.

Gaaham man'ti kala affoo, amma nga nongey ga boobo

¹² Sanda takaa kaŋ nda gaaham man'ti kala affoo, amma a goo nda nongu booboyaŋ, gaahamoo nongey nda ngi booboyanoo kul, i man'ti kala gaaham folloku, takaa din da ti Almasihu mo. ¹³ Zama ir kul batizandi ka tee gaaham folloku Hundi folloku albarkaa ra†, a ma tee Alyahuudu, wala Grek, wala baŋŋa, wala borcin, ir kul haŋ Hundi folloku ra.

¹⁴ Gaaham mo man'ti nongu folloku, nga nongey ga boobo. ¹⁵ Nda cee nka nee: «Zama

† **12:13** 12.13 «Zama ir kul batizandi ka tee gaaham folloku Hundi folloku albarkaa ra», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Zama ir kul batizandiHundi folloku ra gaaham follokaa nafaa se», affaa ti «Zama ir kul batizandiHundi folloku ra ka tee gaaham folloku».

ay man'ti kabe, ay sii gaaham ra.» De woo maaganda se a sii gaaham ra wala? ¹⁶ Nda haŋa nee: «Zama ay man'ti moo, ay sii gaaham ra.» De woo maaganda se a sii gaaham ra wala? ¹⁷ Nda boro gaahamoo kul man'ti kala moo, man nongoo kaŋ nda boro ga maa? Nda gaaham kul man'ti kala nongu kaŋ nda boro ga maa, man nongoo kaŋ nda boro ga maa haya hew? ¹⁸ Irkoy nka nongu foo kul daŋ gaaham ra nda takaa kaŋ ga kan a se. ¹⁹ Nda a kul man'ti kala nongu folloku, man ra gaahamoo goo? ²⁰ Nongu boobo goo gaaham ra, amma gaaham folloku no.

²¹ Moo si hin ka nee kabe se: «Ay si almuraadu nda ni.» Wala koyne mo boŋ ma nee cee se: «Ay si almuraadu nda ni.» ²² Nda cimi, gaaham nongey kaŋ ir g'i himandi hayayaŋ kaŋ sii nda gaabi, ngi ga ir ga hanse ka too. ²³ Boro gaahamoo nongey kaŋ ir g'i himandi nonguyaŋ kaŋ si hima nda beeray beeri, ir g'i kuubi k'i bere nda beeray kaŋ ga hanse ka beeri, de mo ir nongey kaŋ ir ga haw i ma diyandi, ir ga hanse ka lakkal tee i se. ²⁴ Nongey kaŋ ir si haw nda ey, si too boro ma hanse ka lakkal tee i se. Irkoy nka gaaham tee ka nongey kaŋ sii nda beeray beeri noo beeray kaŋ ga hanse ka beeri, ²⁵ hala fay-fayyan masi huru gaaham ra, gaaham nongey kul ma lakkal follokaa daŋ cere se. ²⁶ Nda nongu foo ga zarabi, nongey kul mma zarabi a bande, nda nongu foo duu darža, nongey kul mma jaali a bande.

²⁷ War, war man'ti kala Almasihu gaahamoo, war affoo kul man'ti kala nga gaahamoo nongey affoo. ²⁸ Irkoy na boroyaŋ gorandi Egilizoo

ra: ijinaa man'ti kala diyawey, ihinkantoo annabey, ihinzantoo cawandikey, woo banda ga, nooyaney kaŋ ti: kayfi teeyan, nda anneemaa nooyaney ka boro duubaanandi, nda ka gaakasinay, nda ka Egilizoo juwal, nda ka šenni dumi-dumiyaŋ har. ²⁹ Borey kul ti diyaw wala? Borey kul ti annabi wala? Borey kul ti cawandikaw wala? Borey kul no ma kayfi tee wala? ³⁰ Borey kul ka duu anneemaa nooyanoo ka borey duubaanandi wala? Borey kul no ma šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ wala? Borey kul no ma hin ka šenney feeri wala? ³¹ Wa hanse ka baa anneemaa nooyan babbeerey.‡

Sohō ay ga war cebe fondawey ihenna.

13

Baji bisa haya kul

¹ Ba nda ay ga šenney šelaŋ kaŋ borey g'i šelaŋ
hala ka šenney šelaŋ kaŋ almalaykey g'i
šelaŋ,

amma nda ay si baa boro*,
ay ga hima nda guuru kaŋ ga kara-kara de, wala
haya kaŋ ga dunduŋ de.

² Koyne mo nda ay duu annabitaray,
de ay ga sirrey kul bay, de ay duu bayraa kul,
de mo nda ay duu naanay beeri kaŋ ga kate ya
hin ka tondi honduyaŋ ganandi,
amma nda a gar ay si baa boro, ay man'ti baffoo.

‡ **12:31** 12.31 «Wa hanse ka baa anneemaa nooyan babbeerey»,
Grek šenni ra, almaganaa faa ti «War ga hanse ka baa anneemaa
nooyan babbeerey». * **13:1** 13.1 Bajoo woo ti: boro ma baa
boro, ma baa Irkoy.

³ Ba nda ay g'ay almaanoo kul zamna her-
aykoyney se,
de ay g'ay kunturoo noo i m'a ton[†],
amma nda a gar ay si baa boro, a si haya kul
hanse ya ne.

⁴ Baji ga suuri, a ga boori,
a si canse, [baji] si bolsay, a si fooma,
⁵ a si goy meera tee, a si nga boŋ nafaa ceeci,
a si dukur, a si dori dii,
⁶ a si ɲaali nda šerretaray jaŋay,
a ga ɲaali nda cimi.

⁷ Baji ga hinžee haya kul ra, a ga naanay haya
kul, a ga haya kul naata, a ga haya kul
mupe.

⁸ Baji si ben abada.
Annabitaray ga kaa ka ben, šenney ga kaa ka
naŋandi, bayray ga kaa ka ben.

⁹ Sohō bayray jere bara ir se, ir annabitaraa
man'ti kala jere.

¹⁰ Amma waati kaŋ woo kaŋ ga timme kaa, woo
kaŋ ti jere ga kaa ka ben.

¹¹ Waatoo kaŋ ay ga tee zanka kaccu, ay ga šelan
sanda zanka kaccu,
ay ga miile sanda zanka kaccu, ay ga hongu
sanda zanka kaccu.

Waatoo kaŋ ay tee aru, ay benandi nda
zankakacutaray hayey.

¹² Sohō diji[‡] nda ir ga dii, a si kaaray,

[†] **13:3** 13.3 «i m'a ton», hantum fooyan ga nee «hala ya duu ka bolsay». [‡] **13:12** 13.12 Waatoo din dijey si tee kala guuru ra. Woo se boro si dii a ra ka boori.

amma ir ga kaa ka dii moo nda moo.
Sohõ ay bayraa man'ti kala jere,
amma ay bayraa ga kaa ka timme sanda takaa
kañ nda Irkoy g'ay bay.

¹³ Haya hinzaa kañ ga cindi ne:
naanay, nda naata, nda baji,
amma hayey wey kul ibeeroo man'ti kala baji.

14

*Takaa kañ nda Irkoy Hundoo nooyaney ga goy
Egilizoo ra*

¹ Wa hanga baji, wa hanse ka baa Irkoy Hundoo nooyaney, waaniwaani ka annabi goy tee. ² Boro kañ ga šenni tana šelañ, man'ti borey se a ga šelañ, Irkoy se a ga šelañ, zama boro kul si faham a se. Irkoy Hundoo albarkaa ra a ga sirriyañ har. ³ Amma boro kañ ga annabi goy tee si šelañ kala borey se hala i ma duu nafaw, nda hoyray, nda bineyaynay. ⁴ Boro kañ ga šenni tana šelañ, nga boñ no a g'a nafa, amma boro kañ ga annabi goy tee ga Egilizoo nafa.

⁵ Ay si baa kala war kul ma šenni dumi-dumiyañ šelañ, amma ay baa war ma annabi goy tee ka bisa ey. Boro kañ ga annabi goy tee bisa boro kañ ga šenni dumi-dumiyañ šelañ, wala mo bora a kañ ga šenni dumi-dumiyañ šelañ ma šenney feeri kañ a n'i har hala Egilizoo ma duu nafaw. ⁶ Sohõ ag'armey, ir ma dañ kañ ay koy war do ka šenni dumi-dumiyañ šelañ: macin no ay g'a hanse war se nda man'ti Irkoy

bangayyan no, wala bayray, wala annabi šenni, wala cawandiyan no ay g'a har?

⁷ Takaa kaŋ nda hayey kaŋ ra hundi sii goo nda jinde, sanda laati wala kurbu beeri, nda jindey si fay, taka foo nda boro ga bay hayaa kaŋ laatoo wala kurbu beeroo hēenoo g'a har? ⁸ Nda a gar laati beeri jindoo nka si henan, may no ma soolu wongoo se? ⁹ Takaa din da war, nda war deenoo si filla deede kaŋ ga fahamandi, taka foo nda boro ga hayaa bay kaŋ harandi? War mma šelaŋ hewoo ra. ¹⁰ Šenni dumi hinna kul kaŋ bara aduŋŋa ra, affoo sii i ra kaŋ sii nda almagana. ¹¹ Deene šenni kaŋ ay s'a bay, ay ga tee boraa kaŋ g'a šelaŋ se yaw, boraa mo ga tee ya ne yaw. ¹² War mo, takaa din da, zama war ga hanse ka baa Irkoy Hundoo nooyaney, w'i ceeci nda booboyan Egilizoo nafaa se.

¹³ Woo maaganda se boro kaŋ ga šenni tana šelaŋ ma Irkoy ŋaaray nga m'a feeri. ¹⁴ [Zama] nda ay ga ŋaaray šenni tana ra, ay hundoo ga ŋaaray, amma ay lakkaloo si baffoo tee. ¹⁵ Macin no y'a tee? Ay ga ŋaaray nda ay hundoo, amma ay ga ŋaaray nda ay lakkaloo mo. Ay ga dooni nda ay hundoo, amma ay ga dooni nda ay lakkaloo mo. ¹⁶ Zama nda n'ga albarka daŋ Irkoy se nda ni hundoo hinne, boro kaŋ si faham hayaa kaŋ n'goo m'a har se kaŋ goo margaroo ra, taka foo nda a ga hin ka nee: «Amin» ni albarka danyanoo se, ka gar hayaa kaŋ n'n'a har a si faham a se? ¹⁷ Cimi no n'na albarka daŋ ka boori,

* **14:8** 14.8 Zamanoo din ra laati beeroo hēenoo, wongu tammaasa no.

amma boro faa mana duu nafaw.

¹⁸ Ay ga albarka daɗ Irkoy se kaɗ ay ga šenni dumi-dumiyaɗ šelaɗ ka bisa war kul, ¹⁹ amma Egiliz margaroo ra, ay baa ya kalima guu šelaɗ nda ay lakkaloo ka borey cawandi ka bisa kalima zenber woy (10.000) šenni tana ra.

²⁰ Ag'armey, war masi miile sanda zankayaɗ, ifutu here wa tee zankayaɗ, amma miileyan here wa tee boroyaɗ kaɗ tee ka timme. ²¹ A hantumandi ašariyaa ra ka nee:

«Šenni tanayaɗ
nda mee waaniyaɗ nda
ay ga šelaɗ jamaa woo se,
ba woo ra i si haɗajer ya ne.»
Ir Koyoo k'a har.»†

²² Adiši šenni dumi-dumey man'ti kala tammaasa, man'ti ganakey se, borey kaɗ man'ti ganakawyaɗ se a ga tee tammaasa. Amma annabitaray man'ti tammaasa borey kaɗ man'ti ganakaw se, ganakey se a ga tee tammaasa.

²³ Nda Egilizoo kul marga, de i kul ga šenni dumi-dumiyaɗ šelaɗ, de boroyaɗ kaɗ si faham wala boroyaɗ kaɗ man'ti ganakaw huru kate, i si nee kaɗ war nka hollo wala? ²⁴ Amma nda borey kul ga annabi goy tee, de boro kaɗ man'ti ganakaw wala boro kaɗ si faham huru kate, i kul ga hayaa har a se kaɗ ti a, borey kul ga nga lakkaloo bay. ²⁵ Hayey kaɗ a g'i tugu nga binoo ra ga fatawandi, woo ra a ga nga ndumoo ka sujudu ka Irkoy beerandi ka bayrandi ka nee: «Cimi no kaɗ Irkoy goo war game.»‡

† 14:21 14.21 Ezayi 28.11-12. ‡ 14:25 14.25 Ezayi 45.14; Zakarya 8.23.

Takaa kaŋ nda Egilizoo hayey ma teendi

²⁶ Ag'armey, macin no ir m'a tee? Waati kaŋ war ga marga, boro foo ga bayti don, affoo ga cawandi, affoo ga šenni tana šelaŋ, affoo ga bangayyan har, affoo ga šenney feeri, war affoo kul ma haya tee. Haya kul kaŋ war g'a tee ma tee nafaw se. ²⁷ Nda boro ga šenni tana šelaŋ, a ma tee boro hinka, nda a boobo a ma tee boro hinza, i m'a tee affoo-foo, boro foo m'a feeri. ²⁸ Nda šenni feerikaw sii no, a ma dangay Egilizoo ra, a ma šelaŋ nga boŋ se nda Irkoy se. § ²⁹ Annabey, ngi boro hinka wala ihinza ma šelaŋ, borey jerey ma ngi šennoo guna. ³⁰ Nda Irkoy na haya bangandi boro tana se kaŋ goo no, boro jinaa ma dangay. ³¹ War kul ga hin ka annabi goy tee affoo-foo, hala borey kul ma caw, i kul ma hoyrayandi. ³² Annabey kaŋ goo ngi annabitaraa ra ga hin ngi boŋ. ³³ Irkoy man'ti hoolo-hoolo Irkoy, alaafiya Irkoy no.

Sanda takaa kaŋ nda a ga teendi Irkoy boro henanantey Egilizey kul ra, ³⁴ woyey ma dangay Egilizoo margarey ra, zama a si bisa i se i ma šelaŋ. I ma ngi boŋ yeeti ganda takaa kaŋ nda ašariyaa hunday n'a har.* ³⁵ Nda haya goo no kaŋ i ga baa ngi ma faham a se, i ma ngi kurney hāa nda a hugey do, zama haawi no woy ma šelaŋ Egilizoo margari ra.

³⁶ War do Irkoy meešennoo hun wala? War hinne ti borey kaŋ duu a wala? ³⁷ Nda boro ga hongu annabi ti nga wala boro kaŋ duu Irkoy

§ **14:28** 14.28 «Irkoy se», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Irkoy maapoo ga». * **14:34** 14.34 Sintinoo 3.16.

Hundoo nooyan, a ma bay kaŋ hayey kaŋ ay g'i hantum war se ir Koyoo yaamar no. ³⁸ Boro kaŋ wanji woo, Irkoy si yadda bora ga.

³⁹ Woo se ag'armey, wa hanse ka baa ka annabi goy tee, war masi šenni dumi-dumiyaŋ haryanoo ganji. ⁴⁰ Amma hayey kul ma teendi beeray ra, i kul ma teendi nda fonda.

15

Almasihu tunyanoo

¹ Ag'armey, ay ga war hongandi kaŋ Alhabar Boryaa kaŋ ay n'a har war se, kaŋ war duu a, de mo war tabati a ra, ² nga albarkaa ra war goo ma hallasi nda war na šennoo dii nda takaa kaŋ nda ay n'a har war se, nda man'ti woo, war nka naanay yaada.

³ Woo kaŋ ay duu a ti haya jinaa kaŋ ay n'a har war se kaŋ ti Almasihu mana buu kala ir zunubey se, sanda takaa kaŋ nda Citaaboo n'a har.* ⁴ I n'a daŋ saaraa ra, amma jirbi hinzantoo hane a tun, sanda takaa kaŋ nda Citaaboo n'a har.† ⁵ A bangay Piye se, nga banda ga, a bangay taalibi woy cindi hinkaa (12) mo se. ⁶ Woo banda ga, waati follokaa ra a bangay haya kaŋ bisa boro zangu guu (500) se ir armey ra, ngi jere beeroo kul ga huna hala hō, amma affooyaŋ faati. ⁷ Woo banda ga, a bangay Žak se, nga banda ga, a bangay diyawey kul se.

⁸ Woo kul banda ga, a bangay ba agay se, agay kaŋ ga hima nda zanka kaŋ hayandi za

* **15:3** 15.3 Ezayi 53.5–12. † **15:4** 15.4 Zabur 16.10; Oze 6.2.

nga waatoo mana too. ⁹ Zama agay ti diyawey ikaccaa, agay kaŋ si hima ka ciyandi diyaw, zama ay na Irkoy Egilizoo gurzugay. ¹⁰ Amma Irkoy anneemaa ra, ay tee woo kaŋ ay ti a. Nga anneemaa ay here mana tee yaada. Ay hanse ka taabi ka bisa i kul, amma man'ti agay no, Irkoy anneemaa no kaŋ goo ay bande. ¹¹ A ma tee agay wala a ma tee ngi, woo ti hayaa kaŋ ir g'a waazu, woo ti hayaa kaŋ war naanay a.

Bukawey tunyanoo

¹² Nda ir ga waazu kaŋ Almasihu tun bukawey ra, taka foo nda war affooyaŋ ga nee kaŋ bukawey tunyanoo si bara? ¹³ Nda bukawey tunyanoo si bara, adiŋi Almasihu mo mana tun. ¹⁴ Nda Almasihu mana tun, adiŋi ir waazoo [mo] man'ti kala yaada, ir naanaa mo man'ti kala yaada. ¹⁵ De mo ir ga kaa ka garandi seedeooru Irkoy se, zama ir na seedeoorutaray tee ka nee kaŋ Irkoy na Almasihu tunandi, ka gar a man'a tunandi, nda cimi no kaŋ bukawey si tun. ¹⁶ Nda bukawey si tun, Almasihu mo mana tun. ¹⁷ Nda Almasihu mana tun, war naanaa man'ti kala yaada, hala sohõ war zunubey no ma war juwal. ¹⁸ Borey mo kaŋ faati i goo Almasihu bande halaci. ¹⁹ Nda adupna woo de ra ir ga naata Almasihu ra, ir jaase borey kul.

²⁰ Sohõ, nda cimi Almasihu tun bukawey ra, borey kaŋ faati, nga ti ngi boro jinaa kaŋ tun. ²¹ Zama boro foo sabboo ka kate buuyan, takaa din da bukawey tunyanoo kaa boro foo sabboo ra. ²² Takaa kaŋ nda Adama sabboo se borey kul ga buu, takaa din da, i kul ga kaa ka huna

Almasihu sabboo ra. ²³ Boro foo kul nda nga waatoo: Almasihu ti boro jinaa, nga banda ga, borey kaŋ ti Almasihu wane nga kaayanoo ga. ²⁴ Woo kul banda ga, benantaa ga kaa, waatoo kaŋ a ga jineborotaray kul, nda hini kul, nda gaabi kul halaci ka Laamaa daŋ Irkoy ir Baaba kaboo ra. ²⁵ Zama a tilasu a ma laama hala waati kaŋ Irkoy ma iberey kul daŋ nga cewey cire. ²⁶ Iberi kokorantaa kaŋ ga halacandi man'ti kala buuyan. ²⁷ Woo maaganda se Citaaboo nee: «A na hayey kul daŋ cewey cire.»‡ Amma nda i nee hayey kul sii kala a cire, šikka sii kaŋ bora a kaŋ na hayey kul daŋ a cire sii a ra. ²⁸ Waati kaŋ hayey kul huru Almasihu cire ka ben, waatoo din Irkoy Iz'aroo hunday [mo] huru bora a cire kaŋ na hayey kul daŋ Iz'aroo cire, hala Irkoy ma bara haya kul boŋ.

²⁹ Nda man'ti woo, macin no borey kaŋ batize bukawey se g'a tee? Nda šikka sii kaŋ bukawey si tun, macin se borey ga batize i se? ³⁰ Ir hunday, macin se waati kul ir goo farratay ra? ³¹ [Ag'armey,] zaari kul ay goo buuyan mee ga. Addaliloo kaŋ kate ya woo har man'ti kala war nda ay ga fooma Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra. ³² Nda a gar ya nka ganjihoogawey tangam Efez koyraa ra nda adamizey hinne takaa, macin ti nafaa kaŋ ay ga duu a nda bukawey si tun? Adiši «ir ma ŋaa, ir ma haŋ, zama suba ir ga buu»§.

³³ War masi war boŋ darga: cere futu ga boro bere. ³⁴ Wa yee kate fondaa ga, war masi zunubu

‡ 15:27 15.27 Zabur 8.7. § 15:32 15.32 Ezayi 22.13.

tee, zama boroyaŋ war ra si Irkoy bay, ay g'a har hala war ma haw.

Takaa kaŋ nda bukawey ga tun

³⁵ Boro foo ga hin ka hãa ka nee: «Adiši taka foo nda bukawey ga tun? Gaaham dumi foo nda i ga kaa?» ³⁶ Saama! Dumi kaŋ n'n'a say ni faaroo ra, a mma buu jina a ma yee ka huna. ³⁷ Woo kaŋ n'g'a say man'ti dumaroo kaŋ ga kaa ka fatta no n'n'a say, amma gurunbu de no n'g'a say, a ma tee alkama wala dumi foo, ³⁸ Irkoy g'a noo kunturu kaŋ a baa. Dumi kul a g'a noo kunturu kaŋ nda a ga hima.

³⁹ Baahunantey affoo nda affoo gaahamoo si hima. Adamizey wanoo ti dumi foo, adabbawey wanoo ti affoo, cirawey wanoo ti affoo, hamii-sawey wanoo ti affoo. ⁴⁰ Wa hayey guna kaŋ goo beenaa ra. Ngi kunturey nda laboo waney kunturey ga fay, hayaa kaŋ g'i fay man'ti kala beene waney annuuraa nda laboo waney annuura man'ti affoo. ⁴¹ Affoo ti waynaa annuuraa, affoo ti handoo annuuraa, affoo ti handarawey annuuraa, ba handaray foo annuuraa ga fay nda affoo wanoo.

⁴² Takaa din da ti bukawey tunyanoo takaa, kunturoo mma huru laboo cire ka funbu, a ga tun bila funbuyan. ⁴³ A ga huru laboo ra sanda yaada, a ga tun nda darža, a ga huru laboo ra, a sii nda gaabi, a ga tun nda hini. ⁴⁴ A ga huru laboo ra nga koonu, amma a ga tun nda kunturu kaŋ hun Irkoy do. Nda kunturu koonu goo no, kunturu mo goo no kaŋ hun Irkoy do. ⁴⁵ Woo se a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro jinaa kaŋ

ti Adama tee hundikoyⁿⁱ.»* Adama kokorantaa[†] tee hundi kaŋ ga hunayan noo. ⁴⁶ Amma woo kaŋ hun Irkoy do man'ti ijinaa, kunturu koonoo ti ijinaa, nga banda ga, woo kaŋ hun Irkoy do ga kaa. ⁴⁷ Adama jinaa kaŋ zandi labuhamnoo ra sii kala laboo ga, Adama hinkantoo mana hun kala beenaa ra. ⁴⁸ Takaa kaŋ boraa kaŋ teendi nda labu ga hima a, nga da no wey kaŋ goo laboo ga, ga hima nda a. Koyne mo takaa kaŋ boraa kaŋ goo beenaa ra ga hima a, nga da no wey kaŋ goo beenaa ra ga hima nda a. ⁴⁹ Takaa kaŋ nda ir ga hima nda boraa kaŋ goo laboo ga, ir ga kaa ka hima nda woo kaŋ goo beenaa ra.

⁵⁰ Ag'armey, hayaa kaŋ ay g'a har ti: gaaham nda kuri si hin ka Irkoy Laamaa tubu, haya kaŋ ga hin ka funbu si hin ka nongu kaŋ ra haya kul si funbu tubu.

⁵¹ Nga ne, ay ga sirri foo har war se: ir kul si kaa ka faati, amma ir kul ga kaa ka barmay, ⁵² dogoo din da, moomiti foo ga, laati beeroo hēeni koraa ga, laatoo ga hēe da, bukawey ga tun, i si hin ka funbu, de ir, ir ga barmay. ⁵³ Zama a nka tilasu kunturoo woo kaŋ ga kaa ka funbu ma haya kaŋ si hin ka funbu daŋ k'a tee sanda darbay, kunturoo woo kaŋ ga kaa ka buu ma haya kaŋ si hin ka buu daŋ k'a tee sanda darbay. ⁵⁴ Waati kaŋ kunturoo woo kaŋ ga kaa ka funbu na haya kaŋ si hin ka funbu daŋ k'a tee sanda darbay, kunturoo woo kaŋ ga kaa ka buu na haya kaŋ si hin ka buu daŋ k'a tee sanda darbay,

* **15:45** 15.45 Sintinoo 2.7. † **15:45** 15.45 Adama kokorantaa ti Almasihu.

waatoo din šennoo kaŋ hantumandi Citaaboo ra ga kaa ka tabati: «Buuyan gonandi ka dere pat.»‡
55 «Aywa, buuyan, man ni hinoo?

Buuyan, man ni naajoo kaŋ ga wiiya?»§

56 Buuyan naajoo kaŋ ga wiiya ti zunubu, zunubu gaaboo ti ašariyaa. 57 Amma albarka ma bara Irkoy se kaŋ n'ir noo hini ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa ra.

58 Woo se ag'armey, ay baakey, wa gaabandi, war masi bere-bere, war ma koy jine waati kul ir Koyoo goyoo ra, zama war ga bay kaŋ war goyoo si tee yaada ir Koyoo albarkaa ra.

16

Nooroo kaŋ ga margandi k'ir armey faaba

1 Haya kaŋ ti nooroo kaŋ ga margandi Irkoy boro henanantey* se, woo kaŋ ay n'a yaamar Galati gandra Egilizey se, war mo ma takaa din da tee. 2 Jirbiyye foo kul, zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, war boro foo kul, woo kaŋ a ga hin a, a m'a kaa nga duuraa ra k'a daŋ jere ga nga do, i masi koy naŋ hala waati kaŋ ay kaa war do ka noorey marga. 3 Waati kaŋ ay too no din, borey kaŋ war n'i suuba, ay g'i sanba Žerizalem nda batagayan nda war gaakasinaa. 4 Nda ay koyyanoo goo nda addalil mo, ay ga huru i jine ir ma koy.

Pol ga šelaŋ nga naarumawey ga

‡ 15:54 15.54 Ezayi 25.8. § 15:55 15.55 Oze 13.14. * 16:1 16.1 Boro henanantey sii kala Žerizalem, Rom borey batagaa 15.25-26.

⁵ Ay ga naaru ka Masedoni gandaa kottu ka koy war do, zama ay ga bisa nda no din. ⁶ A ga hin ka tee ya waati tee war do, wala hunday ya jiyaa tee war do hala war m'ay faaba naarumaa nongu kul kan ra ay ga koy. ⁷ Zama hiino ay si baa ya dii war hinne ka bisa, ay ga naata ya waati tee war bande nda ir Koyoo yadda.

⁸ Amma ay ga cindi ne Efez hala Pantekotoo jingaroo ga, ⁹ zama mee beeri feeri ya ne kan ga hanse ka boori ay goyoo se, amma ag'iberey ga boobo.

¹⁰ Nda Timote kaa, war masi nan a ma hunbur haya kul war game, zama ir Koyoo goyoo ra a goo sanda agay. ¹¹ Boro kul mas'a kaynandi, w'a faaba hala a ma kaa ay do nda alaafiya, zama ay goo m'a batu, nga nda ir armyey.

¹² Haya kan ti ir armaa Apolos, cee booboyan ay n'a wiri a ga a ma koy war do, nga nda ir armyey, amma man'ti nga anniyaa no, nga ma koy sohõ da. Za a duu fondo, a ga koy.

Hoyray kokorantey nda fooyanoo

¹³ Wa hanna cijin nda zaari, wa gaabandi ka cindi naanaa ra, wa bine tee, wa tee gaabikoyniyan. ¹⁴ Hayey kul kan ga teendi war game, i ma teendi baji ra.

¹⁵ Ag'armey, ay ga war hoyray, war ga bay kan Stefanas nda nga hugoo borey ti boro jinaway kan naanay Akay gandaa ra. I hanse ka Irkoy boro henanantey faaba. ¹⁶ Borey wey mo, wa hanajer i se, ngi nda ngi goykasinaway kul.

¹⁷ Ay ga naali nda Stefanas, nda Fortinatus, nda Akayik kaayanoo, zama war dumaa ga, i yee ya

ne war dogoo ra. ¹⁸ I na agay nda war biney yaynandi. Wa borey wey dumey beerandi.

¹⁹ Azi gandaa Egilizey ga war foo. Akilas, nda Priska, nda Egilizoo kaŋ ga marga ngi hugoo ra ga hanse ka war foo ir Koyoo maapoo ra.

²⁰ Ir armey kul ga war foo. Wa cere foo nda summuyan henanante.

²¹ Agay hunday Pol kaboo ka fooyanoo hantum.

²² Boro kaŋ si baa ir Koyoo, bora ma laali. Maranata! (maanaa «kaa, ir Koyoo!») ²³ Ir Koyoo Isa anneema ma bara war bande.

²⁴ Ay ga baa war kul Almasihu Isa albarkaa ra.

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328